

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesечно K 1-25, godišnje K 15—. Za INOZEMSTVO suviše poštara. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

VEĆERNJI LIST

Izlazi utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREĐNICSTVO I UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalaze se u „Hrvatskoj Tiskari“ (Dr. Krstelj i drugi). — Rukopisi ne vraćaju se. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drugi). — Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik JOSIP DREZO.

OGLASI PO CIENIKU.

God. IX.

ŠIBENIK, subota 8. ožujka 1913.

Broj 804

Hrvatima - Srbima - Slovenima.

Pitanje našeg univerziteta opet je na dnevnom redu. Ko ujvek do sada, resolucije počeće i sada iskrasavati po štampi: pročitasno nekoliko mlavih protesta pojedinih grupa po univerzitetima i po ostalim gradovima. Nas ne mogu zadovoljiti resolucije, mi hoćemo nešto više.

Jer nas jako bole sve ove patnje našeg dvoimenog naroda, jer žarko i istinski ljubimo ovaj potlačeni narod, jer mu želimo dobra iznad svih ličnih i stranačnih interesa, ne možemo i ne dopušta nam savjest, da mirno prelazimo preko svih povreda i kršenja prava, koja je u dalekoj i nedalekoj historiji krvlju stekao (a nedavno na balkanskim poljanama istim junaštvom oslobođio je svoju potištenu braću); ne čemo da mučke primamo ove velike udarce, koje nam Beč i Pešta danomice spremaju i daju, već moramo kao sinovi ovog naroda, koji je svojim žrtvama branio budje interese, a danas njemu uskraćuju i otimaju svako pravo, dok se za Arnaute zauzimaju i čak hoće da u krv zagaze radi njih — biti prvi na obranu mukom i znojem stečenih amaneta.

U ovo doba, kad divlji Arnauti dobivaju autonomnu Albaniju, kad Talijani dobivaju pravo na svoj univerzitet u jugoslavenskom Trstu, mi moramo tražiti bezvlačno, krajepko, sa svim sredstvima priznanje položenih ispita i dobivenih diploma u našem Zagrebu.

Pozivljemo sve naše zastupnike, sve vojne svih stranaka, svu javnost, da se energično preduzmu svi potrebiti koraci, pa bili i najskrajniji, da se ovo pitanje odmah rješi. To tražimo, mi, Jugoslaveni, u ovoj monarhiji u ime svojih prava i u ime dužnosti, koje imamo prama monarhiji. Fraza i obećanja ne trebamo: hoćemo čine.

Mrzeći one banalne izjave, kojima srušava obično cito naš starinski i komodni patriotizam i jer hoćemo djela, a ne prazne riječi, tražimo, da i ovaj put ne ostane samo na štampanim protestima.

Uime časti i poštenja, uime slobode i svih sretinja ovog mukotrpog naroda pozivljemo cito narod, da traži konačno rješenje ovog pitanja, koje je za nas vitalne naravi. Uzmak ili nezauzećnost, još u ovome času, biće za nas nečast, nepoštene, nacionalna sramota!

Spasimo naša prava! Spasimo život: to nas mole djeca naša, braća naša, naši sinovi i kćerke.

Cijela akademска omladina svih frakcija, poduprta od cijelog naroda, treba da jedinstveno povede jednu odlučnu akciju.

Ili: budimo Hrvati, budimo Srbi, budimo Slovenci: ljudi, dostojni tog imena, ili ostanimo „marva“ i „gamad“, kako nas veoma rado zovu naši Švabe.

Pitanje reciprocita zagrebačkog univerziteta pitanje je naše nacionalne časti.

Amundsen o polarnoj ekspediciji.

U časopisu: „Amerikan-Scandinavian Review“ napisao je Roald Amundsen, pronalažeč južnog pola, interesantan članak pod naslovom: „Sjeverni i južni pol — parni koljovi zemlje“. U tom članku govori pisac sa svog stanovišta o znamjenovanju, koje ide istraživanje polova, te osim toga donosi interesantne vesti o zadači ekspedicije na sjeverni pol, koju je preduo, pa veli:

„Imaju li uobičjene polarne ekspedicije kakav korist? To je pitanje, koje mi se često puta zadeje. Jesu li rezultati, do kojih dolaze ekspedicije tako dragocjeni, da se njima mogu opravdati oni troškovi oko tih ekspedicija i one žrtve — novac i ljudska energija? Istraživanje po polovima moglo bi interesativati samo uski krug učenjaka, ali za obične ljudi, kakvu važnost mogu imati? Bez sumnje će se sada po-

Spasimo nacionalnu čast! Spasimo obraz!

Šibenik, marta 1913.

Šibenička akademika omladina.

„Rješavanje“ hrvatskog pitanja.

Budimpešta, 8. ožujka. (Brz. „Hrv. Rieči“). Prama jednoj izjavi ministra za Hrvatsku Josipovića, ubrzo će sviseća pitanja Ugarske biti rješena, a onda će se preći na to, da se i u Hrvatskoj učini reda, što bi se imalo zbiti u najkraće vrieme.

Budimpešta, 8. ožujka. (Brz. „Hrv. Rieči“). Ministar predsjednik Lukacs i ministar za Hrvatsku Josipović uputio pregovore s hrvatskim vodjama (s Tomasićem op. ur.). Odmah nakon Uzksra podnjet će se zajedničkom saboru nova željezničarska pragmatika.

Srbsko-bugarska granica.

Politički i vojnički krugovi u Srbiji, a naročito u Beogradu, vrlo su uzrujani zbog izjava bugarskih političara i državnika o srbsko-bugarskoj granici. Nema nikakve sumnje, da je Srbija u balkanskom ratu najsjajnije rješila svoj zadatak, a uz to je još stigla, da obilno i vojskom i vojnim sredstvima podpomogne svoje saveznike. Srbska je vojska pobedila najbolju tursku vojsku (mačedonsku), ona je čak dosjerala i u Traciju, te se bez nje ne bi obsada Jendre mogla ni zamisliti. Ipak i pored velikih žrtava srpskih i pored iskrenosti, kojom je Srbija ušla u balkanski savez, ponušta se velik dio bugarskih političkih krugova tako, kao da je balkanski savez sklopljen zbog stvaranja Velike Bugarske, a ne da jednako unapredjuje interese svih saveznika.

Nedavno je bugarski poslanik u Beogradu Tošev dao izjavu, da će Bugarska prilikom razgraničavanja dobiti Bitolj i Veles, a predsjednik bugarskog sobranja Danev na skupštini cankovista izjavio je, da će Bugarskoj pripasti Veles, Bitolj i Ohrid. Kad se uzme u obzir, da je odluka velikih sila o autonomnoj Albaniji oduzela Srbiji sjevernu Albaniju, i da će Crna Gora dobiti veći dio Sandžaka, onda prema ovom bugarskom računu, da će Bugarskoj pripasti Veles, Bitolj i Ohrid, ne bi Srbija skoro ništa nije dobila. Prema ovom bugarskom računu, bili bi Skoplje i Kumanovo tek pogrančni srpski gradovi.

Predsjednik bugarskog sobranja Danev izjavio je na spomenutoj skupštini, da je granica, koju je on povukao, odredjena srbsko-bugarskim saveznim ugovorom. Mi

smo nedavno iz upućenih krugova dobili i donici članak, kojim se taj ugovor prikazuje sasvim drukčije. Prema tom članku ne sadržava srbsko-bugarski savezni ugovor nikakve nepomične granice, nego određuje samo zone operacija, a o granicama ustavljuje, da će se one odrediti, čuvajući teritorijalni srazmjer između saveznika prije rata i vodeći računa o zaslugama i žrtvama pojedinih saveznika u ratu. Kad bi i stajalo ono, što kaže Danev, ipak bi se ugovor poslije nastavka rata, do koga je došlo u glavnom zbog bugarskih interesa (Jedrena), morao podvrati reviziji.

Bugarski je appetit u toku rata bez sumnje jako narasao. Bugari se ne zadowoljavaju sa ogromnim proširenjem, koje ide do Egejskog mora, nego traže i Solun, pa čak eto i Ohrid i Bitolj, koje su Srbi osvojili neobičnim junaštvom i uz najveće žrtve. Ali je nevjerojatno, da bi se mogla naći srpska vlada, koja bi ignorirala narodno razpoloženje u Srbiji i izručila Bugarskoj Bitolj i Ohrid, koji su danas u rukama pobjedonosne srpske vojske. Iz Beograda javlja, da su srpski vojni krugovi tako rezolutni u pitanju ovih gradova, da ih ni u kom slučaju ne bi htjeli evakuirati. Popuštanje vlade u pitanju tih gradova, dovelo bi, kako se sa sviju strana srpskih čuje, do prevrata u Srbiji, koji bi bio od sudbonosnih posljedica.

Javnost se nuda, da će Pašićeva vlada znati da rješi ovo pitanje u interesu Srbije. Svakako je najjača garancija za povoljno rješenje pitanja Ohrida i Bitolja u tom, što su ti gradovi u rukama srpske vojske. Ovo su informacije „Srboobraća“. Svakako ove ostonacije vrlo su loš znak za budućnost balkanskog saveza.

Zauzeće Janine.

Beč, 7. ožujka. Nakon žestokog grčkog bombardiranja, koje trajalo cijelu noć, bio je zapovjednik Janine Esad-paša prisiljen da pošalje u grčki tabor dva svoja parlamentarca, koji su priobčili, da je stanje turskih četa takovo da su prisiljene na predaju. I zbilja odmah zatim predalo se bezuvjetno 33.000 Turaka izručiv topove i ostalo oružje. Ostali dio vojske povukao se prama Bitolju. Grčke čete udjelo u Janinu. Borbu je vodio grčki priestolonasljednik.

Atena, 8. ožujka. Viest o zauzeću Janine izazvala je po čitavoj zemlji, a osobito ovdje i na Kreti, veliko veselje. U komori su i zastupnici oponicije čestitali vladi i zahtjevali, da budu očuvana prava grčkog naroda u svim provincijama gdje je Grka.

Atena, 8. ožujka. Janina je sva okićena zastavama. Vojni atašeji unidješi u grad. Danas je svečani ulaz u grad priestolonasljednika Konstantina.

novo podiće ovo pitanje, pošto se ja i moji pratioci pripremamo na dugo zasnovanu ekspediciju u arktičke krajeve. Iako se je došlo do sjevernog pola otakao su formulisani moji planovi, ipak ih ja kanim izvesti tačno na enaj način, kako sam ih u oktobru godine 1908. razvio u norveškom geografskom družtvu. Iskustva, koja smo stekli u arktičkim zemljama, biće za nas od neznačne koristi, skoro nikakove koristi, jer su uvjeti, na koje mi moramo računati u krajevima na sjevernom polu, veoma različiti, a mi stoјimo pred ekspedicijom, s kojom kada se uporedi ekspedicija na južni pol, može se ova posljednja nazvati kao kakav udobni izlet. Mi ćemo tamo po svoj prilici ostati neprekidno pet godina, nu pripravni smo da provedemo u arktičkim krajevima i sedam godina, ako se to pokaže potrebnim, da izvedemo svoj plan, koji polazi sa stanovišta da moramo poći preko polarnog mora na batinšku pa do krajeva na sjevernom polu, a odavde na isti način da dodjemo na at-

lantski ocean i njegove krajeve. Mi znamo dobro, da je naša zadaća opasna i da nas čekaju mnoge patnje. A je li to vrijedno truda? ...

Moj je odgovor, da je ujek vrijedno truda, ako će se tim proširiti ljudsko znanje. Sada je sigurno došlo vrijeme, gdje se mi sve dotle ne smijemo zadovoljiti, dok podpuno ne upoznamo mali planet, na kojem živimo. Moramo se sjetiti toga, da mi imamo za sve ono, što je naše i što smo mi, zahvaliti ljudima znanosti. Svako znanje mora doći istraživačima, prije nego prispije u okvir svagdanjeg života i ne postane vlasništvo cijelog čovječanstva.

U savezu s tim upozorava Amundsen na veliko znamenovanje, koje prema najnovijim znanstvenim istraživanjima imaju polarni krajevi po cijeli gospodarstveni život na našoj zemlji. Ako bi nenadano nestalo sile, koju oni razvijaju, prestalo bi svako kretanje na zemlji. I ako le posve mlada misao, da život i snaga potječu iz

Turci su ostavili u okolici Janine 108 topova te 25 obsadnih topova.

Kraljica je odputovala u Janinu.

Atena, 8. ožujka. Ukupni broj zarođenih Turaka, koji se nalaze u grčkim rukama, iznosi 78.450.

Vrijeđe u Carigradu.

Carigrad, 8. ožujka. Trideset časnika četa na Čataldži dodješu amo te kod princa Vahid Edsina, drugog priestolonasljednika, obdržavaju dogovore sa članovima liberalne protumladoturske lige. Kuću Vahidovu čuva policija.

Na sve strane po gradu pribijeni su proglaši proti vlasti.

Blokada albanske obale.

London, 8. ožujka. Vlasti će poduzeti kod grčke vlade korake, neka bi se dozvolilo provantiranje Valone i okoline, za što su Albanci zamolili poklisa.

Bugarska i Rumunjska.

Bukarešta, 8. veljače. Podpuno površanje konflikta između Rumunjske i Bugarske učesliće će na konferenciji u Petrogradu.

Mirovni pregovori.

Beograd, 8. veljače. Opozicioni krugovi žele, da se povedu direktni pregovori između balkanskih država u Drenopolju ili u Solunu, pa da dodje do konačnog mira.

Turska zahvaljuje Njemačkoj.

Berlin, 8. ožujka. Turski poklisa zahvalio je njemačkoj vladi na uslugama koje Njemačka izkazala Turskoj u balkanskom ratu, osobito što se zauzela, da Turska ne plati ratne odštete.

Borbe između Grka i Bugara?

London, 8. ožujka. Prama prisjeljim viestima izgleda da je u Solunu došlo do otvorene borbe između Grka i Bugara i da je mnogo poginulo s obe strane.

Izmišljotine o potopljenju grčkih prevoznih ladja.

Beograd, 8. ožujka. Ovdje o napadu turskog ratnog broda „Hamidie“ na grčke prevozne ladje, koje bi bile potopljene i s njima srpske čete, nije ni najmanje poznato.

Carigrad, 8. ožujka. „Ikdam“ javlja, da nema nikakvih vesti o napadaju „Hamidie“ na grčke prevozne ladje sa srpskim četama.

Trst, 8. ožujka. Govori se, da „Hamidie“ krstari obala Palestine te zadržava brodove kreatne ugljenja. Tako je Lloyd parobrod „Amphitrite“ morao dati sav svoj ugljen.

ogromnog polarnog svijeta, ipak je istinita. Da su oceanske struje učinak pritisaka teških vodenih masa u arktičkim krajevima na one lakše, to je već duže vremena poznato, ali tek najmodernije istraživanje upoznalo nas je sa djelovanjem ovih hladnih struja na život biljaka i životinja u cijelom oceanskom svijetu. „Kada moja polarna ekspedicija“ — nastavlja Amundsen — „ne bi imala nikakva drugog rezultata, nego točno proučenje ovih polarnih struja, njihovog toka, brzine, smjera, njihova bilinskog i životinskog života, i tada bi uspjeh ekspedicije bio upravo velik.“

Drugi važan dio u našim planovima predstavlja priključice se zavodu Carnegie, koji pod ravnateljem profesora L. A. Bauerom na ladji „Carnegie“ vodi ta istraživanja. Po svoj prilici će to biti prva zgodba, da se poduzimaju ovako osamljeni pokuši, pošto je rijedak slučaj, da se u isto doba pošalju u ove vode dvije veoma dobro snabdjevene ladje. Po tom je težko, da se procijeni znanstvena važnost ovog dijela našeg posla“.

Razoružanje Austrije i Rusije.

Petrograd, 8. ožujka. O razoružanju Austrije i Rusije polučen je konačni diplomatski sporazum; jedino se ima još odlučiti o načinu i vremenu priobčenja odredbe o demobilizaciji.

Crnogora će dobiti Skadar.

Beč, 8. ožujka. U diplomatskim krugovima govori se, da su se Austrija i

traži od mjerodavnih faktora, da već jednom rleže prama želji Hrvata i njihove braće pitanje priznanja nauka, ispitna diploma na sveučilištu u Zagrebu, pozivajući istodobno sve jugoslavenske zastupnike da i najoštijim sredstvima nastupe u parlamentu proti sramotnom zavlačivanju i zabašurivanju toga za Jugoslavene životnoga pitanja.

Jubilej carske kuće Romanova.

Prigodom jubileja ruske carske kuće, car Nikolaj jednim ukazom odredio je pomoći siročadi selskog pučanstva, koja je bez podpore. Za povećanje temeljnog kapitala podporne blagajne za plemstvo, određuje se 10 milijuna rubalja, a 50 milijuna rubalja određuje se kao temeljna glavnica za poboljšanje poljodjelstva. Dalje se opraćaju svakovrstni porezi i novčane globe, bez obzira na vjerouzgovest.

Određuje se nadalje amnestija za sve prekršaje štampe do 6. ožujka, priimanje relegiranih dijaka, amnestija za razne proste i političke zločine, počinjene do 6. ožujka. Osumđeni na smrt pomilovani su na 20 godina robije. Udjeljuju se nadalje svakovrstne podpore raznim humanitarnim zavodima.

Petrograd, 8 ožujka. Uslijed amnestije, imao bi se i čuveni spisatelj Maksim Gorki povratiti u Rusiju.

Pariz, 8 ožujka. Vesti o atentatu na cara Nikolu ruskog imaju se pripisati tome, da se je kapelan Barov približio caru da mu predala jednu molbenicu te je radi toga bio uapšen.

Gospodarski pregled.

Dalmatinske željeznice.

Beč, 8 ožujka. (Brz. „Hrv. Rieči“). Uz priudržanje juntima u pogledu bosansko-dalmatinske željeznice došlo je između austrijske i ugarske vlade do sporazuma u pitanju željeznice Oderberg-Košice. Jedino se ima još rješiti pitanje tarifa.

Željeznica Tešanj-Sarajevo.

Sarajevo, 8 ožujka. (Brz. „Hrv. Rieči“). Jučer je bilo komisioniranje normalne željezničke pruge Tešanj-Sarajevo. Ova varijanta je za 20 kilometara kraća od one što ju zemaljska vlada bila priobčila ministarstvu.

Albanske željeznice.

Danas kada se javnost interesuje albanskim pitanjem i kada je ono već došlo na dnevni red na poklarskoj konferenciji u Londonu, neće biti na odmet da bacimo jedan pogled na albanske željeznice. Razumije se samo po sebi, da se ovde ne može govoriti o kakvoj velikoj željezničkoj mreži, nego samo o raznim projektima, koji su do sada stvarani i koji se sada sniju. Oko izgradnje željeznica u Albaniji se je do sada slabo radilo, a da je to nepovoljno djelovalo na gospodarstveni razvoj ove zemlje, to stoji kao na dlani. Za posljednjih trideset godina izradjene su samo dvije željezničke pruge, koje su svakako donekle podigle gospodarstveno stanje u Albaniji, a koje su većim dijelom bile strateške željeznice.

To su: 363 km. duga pruga od Soluna preko Skoplja do Mitrovica i 220 km. duga pruga od Soluna preko Verije do Manastira. Ostale su pruge više puta propuštena i proučila ih razna društva, nu nije tim došlo do velikog broja projekata. Najstariji između svih projekata je onaj sandžačke željeznice, koja bi bila potrebita veza između one dvije gotove željeznice, da bi tako postala važnim faktorom za evropsku trgovinu prema južnom Balkanu i istočnom dijelu Sredozemnog mora.

Odmah pošto je otvorena željeznica do Mitrovice, radilo se o tom, da se izgradi veza sa bosanskim granicom, a o sandžačkoj se je željeznici više puta govorilo, pa su godine 1908. izradjeni već i planovi za tu željeznicu. Izgradnja željezničke spojnice od Mitrovice do Uvca je veoma teška zadaca radi samih geografskih prilika. Ovdje dolazi u obzir okolnost, da su doline Limske i Ibre odijeljene velikim gorskim lancem, koji bi se morao prokopavati, ali ovaj bi tunel radi nepovoljnih geoloških prilika bio i odviše skup. I usprkos toga izabrao je prije trideset godina Gajgerovu prugu. Po njegovu bi projektu imala ići željeznica od Mitrovice uz dolinu Ibre do Rogaja; ovdje bi bio tunel, a onda bi posla pruga dolinom Limu čak do Berana. Presetov proje-

kat naprotiv ide više sjevernom stranom. On bi htio naići, da pruga ide niz Ibar do Ragozne planine, gdje bi bio tunel, pa bi preko Sjenice i Nove Varoši kod Bistrice dopirala do Lima. Međutim nije se ostvario nijedan od ovih projekata. Tek godine 1908. dozvolila je turska vlast istočnim željeznicama, da snime teren, ali pod tim uvjetom, da se kod trasiranja uzmu u obzir njezini interesi. Nastao je radi toga treći projekt, koji je bio sredina između ona dva prva. Od Mitrovice bi pošla prema ovom projektu željeznicu uz rijeku Ibar do Beranareka hana, gdje bi skrenula prema sjeveru, prošla tunelom kod Ragozne planine, dugim 3.6 km. i došla do Novog Pazaru. Odavde se brzo uspinje željeznicu sa minimalnim usponom na visoravan Pešteru, koja leži nad morem oko 1000 metara, a koja je skoro horizontalna.

Na sjeverozapadnom kraju ove visoravni, kod 122. km. leži varoš Sjenica. Na ovoj bi pruzi bio najveći uspon 1207 metara visine nad morem. Odavde bi se u 44 km. daljne spuštal željeznicu prema dolini Lima. I baš ovaj bi dio željeznicu radi nepovoljnog terena bilo najteže izgraditi. Prosječno se računa da bi se za svaki kilometar ovog dijela pruge moralo potrošiti oko 900.000 kruna. Kod Prijepolja dolazi pruga do Lima; desnom obalom ove rijeke bilo bi još 30 km. do Uvca. Spuštanje je veliko kod Bistrice, ali je opet neznatno u posljednjem dijelu. Ova bi pruga bila duga u svemu 220 km.

Jedna druga vrlo važna pruga biće nastavak željeznicu od Soluna prema Monastiru do Jadranskog mora prema Draču ili Valoni, jer je ovaj dio zemlje najplođniji i kulturno najnapredniji i jer se računajući prema prihodima one već gotove željeznicе — može sigurno nadati, da će se i ova željezница dobro rentirati. Željeznicu Solun-Monastir popravljena je njemačkim kapitalom i upravljuju njom iztočne željeznicе.

Nova bi pruga mogla ići preko Resne, Ohride i Struge prema 150 km. udaljenom Elbasanu, ili bi se pako mogla provesti južno od Ohridskog jezera. Stručnjaci vele, da je ona prva bolja i da bi je lako bilo izgraditi. Od Elbasana bi bilo 65 km. do Jadranskog mora i Drača, dok bi opet druga pruga vodila preko Berata do Valone.

Drugi je projekt o željeznicu: Dunav-Jadransko more. Posljednji put su pokušali godine 1909. inženieri „Regie Générale des Chemins de Fer en Turquie“ Vronecki i Bernard, da propuštuju one krajeve Turske, kuda bi išla ova željezница nu vratili su se, ne obavivši posla. Prema dosadašnjim projektima i kombinacijama polazila bi željeznicu iz Prahova na Dunavu, gdje bi se učinila veza sa rumunjskom željeznicom, pa bi išla uzduž Timoka južno preko Negotina i Zaječara do Niša; ovdje bi skrenula prema jugozapadu, prošla bi kroz Prokulje i Kuršumliju. U Prištini bi se križala sa istočnom željeznicom, išla bi kroz stari grad Djakovicu i došla bi do Prizrena 130 km. od granice. I ako ovde nema dobrih prirodnih putova, ipak stručnjaci vele, da ne bi bilo oko izgradnje velikih težkoča. Kod Prizrena bi došla željeznicu do gorske rijeke Drine, a odavde bi išla do Bruta. Nadalje bi se dotakla Fjerze i Skadra. Konačna bi tačka ove pruge bio Ulcinj ili Lješ. Cijela pruga bi bila duga 300 km.; a troškovi bi bili mnogo veći nego za sandžačku željeznicu, koja bi bila duga 220 km. Uzrok je tome sami teren.

Književnost.

Književni poziv. Odlučio sam štampanjem objelodaniti sveukupne svoje samopjeve pod naslovom „Djulabije“ i to u dva oveća svezka. Svaki svezak stojati će četiri krune. U svrhu tiskanja mojih „Djulabija“ podijelila mi je slavna uprava „Matica Hrvatske“ ljepe podršku, koja ali dakako ni u daleka ne dosiže ogromnog troška tiskarskog. S toga se obraćam ovim redcima na rodoljubno naše občinstvo, moći ga, da se predbroji na spomenuto djelo, jer ču ga samo onda objelodaniti, ako mi se do 15. travnja o. g. prijaviti dovoljan broj predplatnika. Novca ne mora se odmah poslati, dostavita je na dopisnici napisana obveza. Osobito molim dosadanje predbrojniku svojih djela, da mi i ovaj put izkažu vjernost i ljubav svoju. — U Zagrebu, 3 ožujka 1913. — Franjo Serafin Vilhar.

Sjećajte se Družbe
SS. Ćirila i Metoda.

Marko Markovina

Split

Iza Prokurative (vlastiti stan)

Telefon 93.

Tek. račun kod Filialke Banca Commerc. Triestina.

I. ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE

Eternit za moderne krovove — postavlja po specijalnim radnicima.

Cieve od ceramike

Dimnjaci

Pločice za kuhinje, hodnike itd.

Stakla prosta i ornamentalna

Peči glinene postavlja po specijalnim

Spašerde radnicima

Papendek tanki i debeli

Zahodi porculane kompletni — posuda, daščica, sprema za vodu i dr.

2. GRADJEVNO PODUZEĆE

ovlašteno Dozvolom c. k. Namjestništva u Zadru, izvadja sve radje svoje struke.

3. PRVA SPLITSKA MLJEKARNA.

Vlastita ponješća putem Poljuda, Prodaja Mlijeka, Gnojja, Praščića za razvod — američki i njemački pasmine.

Naslov za pisma i telegrame:

„Marko Markovina — Split“.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1912. slijedeće glavne pruge:

Trst — Metković A (poštanska)

Polazak iz Trsta ponедјeljak u 5 sati posl. podne povratak svake subote u 6.15 sati prije podne.

Trst — Metković B (poštanska)

Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posl. podne povratak svake srede u 6.15 sati prije podne.

Trst — Metković C (poštanska)

Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posl. podne povratak u četvrtak u 6.15 sati prije podne.

Trst — Korčula (poštanska)

Polazak iz Trst u utorak u 5 sati posl. podne povratak u ponedjeljak u 6.15 sati prije podne.

Trst — Šibenik (poštanska)

Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posl. podne povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst — Makarska (trgovačka)

Polazak iz Trsta svake srede u 6 sati pos. pod. povratak svaki ponedjeljak u 1.15 posl. podne.

Trst — Vis (trgovačka)

Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne povratak svaki četvrtak 7.15 pos. podne.

Javljam p. n. občinstvu, da danom 10. ožujka t. g. otvaram u kući gdje Marije Cappelli kod kazališta Mazzoleni

Modni Salon (Radionicu)

□ □ gospojinskih šešira □ □

koji će biti obskrbljena najmodernijim gradivom i uzorcima, te će sve radnje biti izvršene brzo i tačno na podpuno zadovoljstvo cijenjenih mušterija.

Podpisana je izučila tečaj modistkinje u Pragu i pohadjala glasovite „Modne Salone“ u Beču, te je vješta čišćenju i bojadisuju cvjeća i pera za gospojinske šešire.

Preporučam se p. n. občinstvu, kojemu jamčim, da će svaka naručba biti izradjena polag posebnih zahtjeva.

Veleštovanjem

Marija Dundić.

PRVORAZREDNOM DIPLOMOM I ZLATNOM MEDALJOM
:: NA RIMSKOJ I BRUSELSKOJ IZLOŽBI NAGRADJENA ::

TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA

VLADIMIR KULIĆ ŠIBENIK

PREPORUČA SVOJE PROIZVODE P. N. gg. ŽUPNICIMA, CRKOVINARSTVIMA
I BRATOVŠTINAMA.

POZOR!

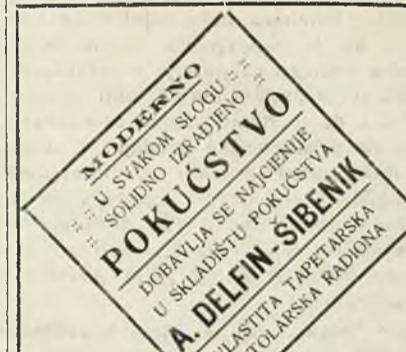
Na sve naručbe što se prime inicijativom Hrv. kat. - nar. djačtva, na korist njihovu davam 5%.

- - GRADJEVNO PODUZEĆE - - PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON

IZPITANI ZIDARSKI MAJSTOR - - ŠIBENIK

PODUZIMLJE SVAKU VRSTU GRADJEVNIH RADNJA I POPRAVAKA. — SPECIJALISTA U GRADNJI ŠTEDNJAKA (SPARHETA) I SOBNIH PEĆI

PODUZIMLJE ČVRSTE RADNJE U CEMENT BETON (EIZENBETON) BEZ POTREBE ŽELJEZNIH GREDA. — POSEBNA KANCELARIJA ZA NACRTE I TREBOVNIKE KUĆA PASINI PUT SUDISTA.

KO ŽELI ZDRAVLJA

neka pohodi glasovito

Spljetsko sumporno kupalište

NAGY | DRUG

koje posjeduje, kako već poznato, najljekovitiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31.5 grama razne soli. — Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

Prodaje se pokucstvo

sastojeće se od jedne spavaće sobe, sobe primanja, blagovaone i kuhinje, u veoma dobrom stanju, sve ukupno ili na pojedine komade. Potanje obavesti daje g. Ivo Jadronja, c. k. pošt. podčinovnik.

3-3

PREBLAU

Štrajk u Trstu.

Ugrožena gradnja ratnih brodova.

U sredu poslje podne radnici od Stabilimento tecnico triestino ostavše posao u znak protesta. Jedna deputacija radnika pošla je ravnatelju ing. Demai, tražeći, da se odstrani nadinženjer Pichler, jer da je ovaj protivan svakom ekonomskom napredku radnika. Rekoše nadalje, da je Pichler, pensionirajući i odpuštajući sprelne radnike a u uzimajući druge u više cene, te modifciranjući plaćevne uvjete, rada — pokazao, da je protivan svakom interesu radničke klase.

Ravnatelj ing. Demai odgovorio je, da će o tom izvestiti glavno ravnateljstvo.

Radnici se ni u četvrtak nisu predstavili na posao, već su obdržavali skupštinu, na kojoj su izabrali odbor, koji ima poči glavnom direktoru inženjeru Lendcke, da mu razloži, zašto radnici štrajkuju i da traže, da se odpusti inženjer Pichler.

Trst, 8 ožujka. Štrajk još uvek traje. Radnici su zamolili namještjnika princa Hohenlohe i nadnadzornika Coglievinu da interveniraju.

Trst, 8 ožujka. Štrajk u „Stabilimento triestino“ sve više se širi i zauzimle takva maha, da se je bojati nemira. Uslijed toga gradnja novih ratnih brodova budno se čuva.

Iz grada i pokrajine.

Izbor občinske uprave. Jutros je obavljen izbor uprave občine Šibenke.

Pod predsjedanjem po starosti gosp. Mate Matačića izabran je predsjedateljem konstituirajućeg se vijeća gosp. Paško Gaćina, a njegovim pomagačima gg. Mate Grubišić i Joso Karadole.

Bijaše izabran na predlog gosp. Gaćine jednoglasno načelnikom Dr. I. Krstelj, a i u upravu izabrani su svr pravači članovi, nu pošto je jedno mjesto od prije bilo nepopunjeno to je za novog prisjednika izabran gosp. Krste Jadronja.

Gosp. Paško Gaćina je zgodnim rječima naglasio uzrok zašto je pučanstvo izabralo cielo prvačne vijeće. U ovom izboru je pučanstvo Šibenske občine dokazalo da hoće i da znade štititi prema svakomu i prema svakoj vlasti svoju nezavisnost.

Gosp. načelnik Dr. Krstelj zahvalio se je na ponovnom izboru izlučujući da su vijećnici povjeriv mu čast načelnika izpunili svoju dužnost odazivajući se tako nalogu koji su primili od gradjanstva i od cijelog pučanstva občine Šibenske. On čest načelnika prima od naroda. U borbi grad Šibenik nije nikada sustao niti će. Znao je on i do sada okrenuti glavu od raznih mogućnosti i namještjnika pa će to Šibenik, koji se je i ovog puta odazvao zavjetu ciele Dalmacije i cijelog naroda, znati da radi i u buduću kad god mu se bude htjelo namećati tudijska volja i kad god mu se bude htjelo sprječavati slobodan izražaj domoljubnih čestava i dužnosti.

On će na dosadašnjoj stazi, na stazi borbe za ekonomnu i političku narodnu slobodu ustajati uzprkos javnih ili potajnih protivnika i raznih uplivuvača sa strane, koji su htjeli da ruše i u ovom gradu ono uvišeno čestvo nezavisnosti, koje se tako neprisiljeno pokazalo.

Kao čovjek volje i srđa i nezavisan užet će u svoje ruke kormilo koje mu je od složnog gradjanstva povjeren.

Govor gosp. načelnika Dr. I. Krstelja, koji smo mi doneli samo u bledom izvadku, bio je od silnog utiska.

Nakon položenog obećanja i konstituiranja upalo je u oči da je gosp. poglavnik na odlazku pružio ruku gosp. Načelniku, nu ovaj se samo naklonio, a nije ruke prihvatio.

Sutra u 10 sati jutrom sledi predaja ureda.

Sprovod mons dra Petra Kragića obavljen je jutros uz sačešće skradinskog gradjanstva i naroda iz skradinske okoline. Sprovod je vodio šibenski župnik mons. Don V. Karadole uz veliku asistenciju okolišnih svećenika. Ovom tužnom prigodom izdano je više nadgrobnih sastavaka među kojima spominjemo sastavak pokojnikovog prijatelja nar. zast. dra. Ante Dulibića, občine skradinske i Hrvatske skradinske Čitaonice.

Iz Šibenika je išlo na sprovod i žalovanje u Skradin njekoliko pokojnikovih sumišljenika i prijatelja.

Vječni pokoj dru. Petru Kragiću!

Iz staroga Šibenika. Gosp. dr. Petar Kolendić, profesor na ovdješnjoj realnoj gimnaziji, riedkim marom i osobitom sprećom došao se na prekapanje starinskih arhiva našega Šibenika. Plod ovog hvaljednog njegovog nastojanja jest i radnja, koju je objelodana Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu u knjizi 7. „Gradje“, pod naslovom *Predstava „Triju Kralja“ u Šibeniku godine 1615.*

U arhivu Šibenske biskupije našao je dr. Kolendić među aktima biskupa Arrigoni zanimiv proces radi prikazivanja „Triju Kralja“, što su ga predstavljale koludrice sv. Spasa g. 1615. Iz ovog procesa saznamo, da se je još onda — pred skoro 300 godina — davala predstava u hrvatskom jeziku, kojoj su učestvovali koludrice plemićke krvi u ono još doba, kad mletačka vlast nije bila potaljančila dio stanovništva naših gradova. Predstavljale su plemićke kćeri Vrančića, Mihetića, Divnića, Teodosija, Križančića itd. U zapisniku procesa, koji je poveo biskup Arrigoni proti starješici samostana jer je davala predstavu bez njegove dozvole, veli se, da je bila „Sor Michaela Theodosio Monaca vestitu da Maschio alla croata“; isto tako i Sor Dio-data Verancea Monaca itd.

Zaljivali smo gosp. profesoru dr. Kolendiću i željni od njega još daljnih dokumenata iz starog našeg Šibenika.

† Tomo Vlahović. Iz Opuzena brzjavljaju nam, da je onđe preminuo bivši načelnik one občine Tomo Vlahović nakon duge i težke bolesti. Stranka prava imala je u pokojniku vredna i oduševljena borca, koji je pravaškoj zastavi ostao odan za svog načelnikovanja, pa i nakon što je, pod teretom godina, prepustio načelniku stolicu drugima. Vječni pokoj i dobra uspomena bila mu u narodu hrvatskom, a učvilenjeno obitelji naše iskreno sačešće.

U eri jezične naredbe. Ovih dana vodi se u našem gradu jedna porotna razprava, na koju je pozvano više svjedoka, između kojih i činovnici drniškog porezognog ureda. Pošto porotnici ne razumiju talijanski, predsjednik je senata zamolio činovnike, da se izjave hrvatski. Jedan se jedva sklonio, pak se izvukao kako-tako, dok drugi nisu bili u stanju, da odgovaraju jezikom onoga pučanstva, radi kojeg su na ona mjesta postavljeni.

Proljetni dani. Ovih dana osvanuše nam pravi proljetni dani. Toplomerje pokazuje preko 20 stupnja topline.

Konferenciji sv. Vinka od Pavla poklonio je g. Peroslav Paskiević Čikara Kr. 20 da počasti uspomenu svoje milje Mare.

Uprava najljepše zahvaljuje.

RAZNI BRZOJAVI.

Carevinsko vijeće.

Beč, 8 ožujka. Zastupnička kuća držala je jučer zadnju sjednicu pred uskrsne praznike riešiv neke gospodarske zakonske osnove, te je odgodjena do 8 travnja.

U razpravi zakona o kućarenju uzeo je rieč i zast. Biankini te je govorio o štetnosti mobilizacije i prosvjedovao što se i na jugu ne razoružava. Prosvjedovao je nadalje proti arnautskom kongresu u Trstu i proti podržavanju Cuvačevog sistema u Baranjinu.

Odnosno sa zak. osnovom o kućarenju izrazio je želju da se prizna hrvatsko državljanstvo.

Zast. Heilinger prosvjedovao je proti izjavama koje je grof Tisza radio u peščanskom parlamentu, a uperene su proti carevinskom vijeću.

Izborna reforma u Ugarskoj.

Budimpešta, 8 vojnika. Parlament je jučer riešio izbornu reformu u svim potankostima, a danas ju prihvatio i u trećem čitanju.

Englezki kraljevski par u Beču.

Beč, 8 ožujka. Koncem svibnja doći će amo englezki kraljevski par.

Ospice u Trstu.

Trst, 8 ožujka. Medju bosanskim muslimanskim izseljenicima, koji se sada vraćaju kući, a nalaze se u lazaretu, konstatirano je 27 slučajeva ospica.

U Ugarskoj nema štrajka.

Budimpešta, 8 ožujka. Generalni štrajk konačno je zakapan.

Državna tvornica torpeda.

Rijeka, 8 ožujka. Viest, da se ovde misli osnovati državna tvornica torpeda, ne potvrđuje se.

Iz Belgije.

Briselj, 8 ožujka. Socijaldemokrati odustaju od štrajka radi izborne reforme i od obstrukcije proti vojnoj reformi, a za to će dobiti proširenje izbornog prava.

Obstrukcija proti francuzkoj vojnoj osnovi.

Pariz, 8 ožujka. Socijalisti najavile obstrukciju proti zak. osnovi o uvedenju trogodišnje vojne službe. Radi toga će uskrsni praznici, mješte 6 tjedana, trajati samo par dana.

Izvješćujte „Hrvatsku Rieč“.

„CROATIA“

osiguravajuća zadružna u Zagrebu jedini je domaći osiguravajući zavod. Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Prerađivoće ulice.

PODRUŽNICE i GLAVNA ZA-STUPSTVA: Osiek, Rijeka, Sarajevo, Ljubljana i Novi Sad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadružna prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica, industrijskih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi	K 2,713.674,13
Od toga temeljna glavnica	K 800.000—
Godišnji prihod premije	K 1,363.040,89
Isplaćene odštete	K 4,970.238,48

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

SPUŽAVA

RAFINIRANIH I PROSTIH

svake veličine i oblike

za sve moguće potrebe te za toilette

imade veliku zalihu

SPUŽVARSKA ZADRUGA

U KRAPNUJU

Naručbe adresirati na:

Spužvarska Zadruga - Šibenik.

OGLAS.

Častimo se javiti, da uz dosadašnje naše proizvode pravimo i specijalni škerlet za naše težačke kape i ostalo u raznim vrstama, bojama i cijenama, a uspijeva nam veoma dobro.

Cijene su mu veoma umjerene. Gg. vanjski trgovci i radionice kapā, mogu se obratiti direktno tvornici za uzorke i cijene.

PRVA DALMATINSKA TVORNICA PREDIVA i TKALA i SPECIJALNOG ŠKERLETA

PAŠKO RORA i drug u ŠIBENIKU.

VELIKA ZALIHA

MUŽKIH ODIELA ZA ZIMSKU SEZONU

NAJMODERNIJE KROJA — — — — UZ VRLO UMJERENE CIENE.

SVIŠE ODIELA ZA AMERIKU. □

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK

Ne boji se nikakove utakmice.

Velika zaliha svakovrstnih

MREŽA OD PAMUKA
(KOTUNA) od prve svjetske tvornice.

Sviše

MREŽA TALIJANSKIH (poljoprivrednih)

BAČAVA
HRASTOVIH

OD 3½ DO 4 HL.

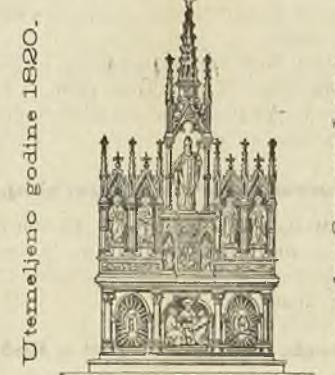
KRALJICA DAGMAR

HISTORIČKI ROMAN

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRŽEBISZKY · PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

VELIKA ZLATARIJA
• GI. PLANČIĆ •
Vis-STARIGRAD-Velaluka
SIBENIK.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Kiparske radnje iz drveta za crkve
Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice
križni putevi, razpela, jastice itd.
Katalog uzorak s cijenama daje se badava.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa
škrinjom, ne plaća naručitelj.

Hrvatske narodne poslovice
uredio V. J. Skarpa, cena knjizi broširano
K 5.—, a uvezano K 6.—, nakavljiva se
kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku
i u svim knjižarama.

HRVATSKA VEREJSKA BANKA PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNIJIZICE U KONTO KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRAŇUJE I UPRAVLJA VRIEDNINĘ. DE-
VIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE
BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE,
PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE.
OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REV-
IZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-
NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

HRVATSKA TISKARA

(Dr. Krstelj i drug) :: Šibenik :: (Dalmacija).

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske
i občinske uredde.

Tiskanice izradjene su na finom i trajnom papiru, a cijene su im
veoma nizke. Pri naručbam za veću točnost, uz broj popisa valja
naznačiti i naslov tiskanice.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerne, jestve-
nike, diplome, cienike, protokole, brošure itd. itd.

Za sokolska društva imamo naročite Clischée i znakove,
te smo u mogućnosti svaku naručbu izvršiti na podpuno
zadovoljstvo. Naročito smo snabdjeveni krasnim slovima
za izradbu svake vrste i veličine plakata. Čista papira
svake vrste i količine, kao i obvoja prodajemo uz vrlo
nizke cijene.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica

obskrbljena svim potrebnim i najmodernejšim strojevima kao i onim
za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje i t. d. Uvezuje sve crkvene
knjige. Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku
struktu zasjecajuće.

Napomenuti nam je, da smo svim radnjama, kao
i papiru i tiskanicama cijene znatno snizili.

Poljodjelska Zajmovna Blagajna

Zadruga uknjižena na neograničeno jamstvo

u ŠIBENIKU.

Ukamačuje novac na uložne knjižice uz

5%
0

O biskupu Valdemaru, koji je živio već četrnaest godina u tamnici u Oringsburgu, vole, da je kroz sve to vrijeme svaku noć sanjao o kraljevskoj kruni, o vladarskom žezlu i o purpurnom ogrtiću, postavljenom s hermelingom... Biskup Valdemar već odavno više se brinuo za svjetovnu vladu, nego za svoj pastirski posao. I ljudi su ga vidjeli bezbrojno puta u sjajnom oklopu sa zlatnim krstom preko cijelih grudi, na glavi s kacigom, na kom je bila perjanica iz najskupocjenijih pera, koje su ladjari dovozili iz pokrajina, u kojima su stanovnici vele crni kao ugljen, o boku mu mač, kojem je balčak bio urešen najskupocjenijim biserima, vele i iz krajeva, gdje nemaju ni pojma o ledu i snijegu, na vrancu, kojemu je krasna oprema iz najskupocjenijeg nizozemskog sukna s zala skoro do kopita, a katkad u biskupskom ornatu s mitrom na glavi i s pastirskom palicom u desnici... Biskup Valdemar prisustvovao je i viteškim igrama i znao je da postupa s kopljem kao najvjeverljiviji borilac... Laskavih jezika bilo već od nekad dosta, i nije čudnovato, da su mu prišaptavali, da mu pripada i kraljevska kruna... Sad je mora on o velikim svećima da meće kralju na glavu, a onda bi je morali metati drugi njemu ili bar on sam sebi... I kad je htio jednom da to pokuša, nije mu uspjelo, laskavi jezici ušutali su, saptači razišli se što je koji dalje mogao, i Valdemar otukali su stan u Oringsburgu.

I kad bi se novi kralj nakon smrti svojega brata udaljio iz domovine, lako bi se dogodilo, da bi mu na povratak bio sprječen pristup na kraljevski prijesto... I zato je morao po nevestu da pošalje samo poslanstvo. Naravno da je izabrao najvjernije ljude; a put iz Češke u Dansku dug je — vrlo dug — i od češke granice do Balta svuda je skoro neprijatelja danskom imenu toliko kao u tom moru valova, osobito od onda, otkako se dansko gospodstvo učvrstilo u bodričkoj državi...

Kralj Valdemar bio je veoma nestreljiv.

Već bi mogli biti u Mandi, a put tuda je najbliži i najsigurniji... Dan je prolazio da danom, mnogo puta pokazala se na daljem obzoru ladja kao raširena krla ogromne ptice, a tek što se pokazala već je i nestala iz vida... Već je htio da im podje u susret; a kako bi se lako prevarili, a ko bi onda dočekao nevestu, ko bi je pozdravio.

I s kraljem zajedno očekivali su dolazak nove vladarice svi žitelji primorskih sela. Stare, prokušane glave, već su čudno mahale; a uvijek im se sve čvrše stiskale usnice, da ne bi progovorili ni jednu sumnju riječ. Zadnji put priopćeno je stari brodar Falster, da je ovuda proletjela morska žena. I kad god su je vidjeli ovdje uz obalu, nikad nije donijela ništa dobrog. Jednom je potopila deset krasnih ladja. Još nijednom brodaru nije uspjelo, da ju pridobije. Doleti, pogleda u lice, čovjeku se čini, da titra na njezinom licu najblaženiji smješak, briše si oči, da je bolje vidi, ali u tom času spopadne ga nesvijest, od koje se niko više ne osvijesti. Stari, osamdesetgodišnji brodar Falster jedanput u životu potanko joj pogledao u lice, i kad bi pričao, bila bi cijela priopćivena, kako je ipak ostao živ, a od onda uvijek okreće pogled, makar je opazio samo iz daljine.

Na danskoj obali još nikad nisu vidjeli novu kraljicu, i već su molili za nju iz dna svojih duha, jer je ovuda letjela morska žena, i nikomu ne bi bilo ugodno, kad bi ona pokazivala kraljevoj nevesti put k njima...

„Hej, mladići! — Zar ne vidite?“

Brodar Falster iznenadno zakričao je, da su ga čuli na obali dobra po sata daleko.

Na sjevernom obzoru pokazao se red bijelih jedara.

Medutim došao je već i sam kralj. A prije nego se ustavio na običnom mjestu, već se skupilo sa svih strana ljudi, da je na prvi pogled bio Valdemar posve iznenadjen.

Od juga duvao je blagi vjetrić...

Bjele ladice išle su kroz zapunjene valove.

„Hej, mladići! — Razumijete li?“

I mladići su odmah razumjeli.

Kao munja odriješili su čamce, sjeli su u njih šest po šest te su se uredili, što su slikovitije mogli, u najširem polukrugu...

Stari, osamdesetgodišnji Falster sjedio je u prvoj ladici, — u onoj, u kojoj je dvanaest danskih djevojaka držalo u ruci ogroman vjenec od morske trave...

Ladje s bijelim jadrima bližile se sve više, već se vidjele na njima i katarke...

„Velim vam: pogledajte! — Tamo onu!“

Dvanaest djevojčica u čunu ustalo je i gledalo je prema ladji, koja je bila najviša.

„Već ju vidim... već ju poznam... Baš sam si ju takvom predstavljao... Kao da sam ju već davno vidiо!“

Stari, osamdesetgodišnji Falster imao je jamačno još oistar vid, kad je odavde na kraljevskoj ladji, na kojoj se ne jarbolu vila danska zastava, ugledao kraljicu...

Djevojke metnule su ruke nad oči, da bolje vide; a osim jedara, vesala i osoba koje se kretale ništa više vidjeli nisu...

A sjedi brodar nije se varao.

Ne kraljevskoj ladji kraj jarbola, gdje sve bješe pokriveno crvenim suknom, zaista stajala je mlada djevojka, o kojoj su veslači, čim su je prvi put ugledali, šapali, da su joj oči svjetlijе od sjaja zvjezde sjevernjače, kad navješta najsrđenije plovidbu, da joj je lice nježnije od najmekše mahovine, da su joj zubi iz najdragocjenijeg jantara, a da je od svega draži i zamamni smješak na njezinim usnicama!...

„Moj gospodin već čeka... Izvoli pogledati ravno na obalu!“

Djevica u svjetlo modrom odijelu sa zlatnim pasom a na čelu sa svjetlim diamantom najprijezna je nasmiješila se. I pričinilo se, kao da lakin zamahom svoje ruke iz daljine pozdravlja vjerenu. A blijedo lice najednom poručeno joj, kao da ju zahvatilo vjetrić iz druge domovine.

Široki polukrug bezbrojnih ladja najednom suzio se, kao da su htjele da stanu na put velikim ladjama s dva i tri jarbola, koje su rezale valove ravno prema njima.

Stari, osamdesetgodišnji brodar Falster stajao je na srednjem čamcu na kraju, i desnicom mahao je prema ladjama... Činilo se, da ga poznaju. Njihova vožnja bila je sve sporija.

Kao da je ogromni vjenec od morske trave u rukama djevojaka još više izrasao i da se produžio u beskonačnu daljinu...

Falster se naglo okretao, čamci svrstali su jedan kraj drugoga, i ogromni vjenec bio je raširen još u većem polukrugu. Ladice se zatim skupljale oko ladje s tri jarbola, na kojoj je stajala krasna djevojka s nasmijanim licem, i svu su je omotali vijencem...

Falster je šuteci rukama davao zapovjedi.

Ladja je išla još sporije i zajednički sa svim ladjacima plovili su prema nasipu, gdje je već čekalo s kraljem najsjajnije društvo a naoko silna svjetina...

„Tako, svjetla krajice, od pamtičke pozdravlja danski narod svoju vladaricu kad dolazi iz svoje u novu domovinu!“

Kapljice morskih valova odsjevale su na beskonačnom vijencu u najčišćim dugim bojama.

A i sunce je danas najsvećanije svijetlilo.

(Nastaviti će se).